

**ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
ІВАНКІВСЬКОЇ РАЙДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ІВАНКІВСЬКА ЦЕНТРАЛІЗОВАНА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА
МЕТОДИЧНО – БІБЛОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ**

День пам'яті

«1941-1945. Війна століття»

(до 70 – річчя Перемоги)

с.м.т. Іванків, 2015

План
підготовки Дня інформації
«1941-1945. Війна століття»

1. Виготовити оголошення про дату, час і місце проведення Дня інформації.
Бібліотекар

2. Підготувати вступне слово
«Зі сплавом геройства і мертвих, і живих писалось ім'я – Перемога»
Бібліотекар

3. Влаштувати книжково – ілюстративну виставку
«Свято слави, свято честі, свято Перемоги»
Бібліотекар

4. Підготувати урок історії
«Дорогами Великої Вітчизняної»
Бібліотекар

5. Підготувати поетичні читання
«Перемога. Одна на всіх»
Бібліотекар

6. Підготувати інформаційний калейдоскоп
«Не згасне пам'ять і вічна слава»
Бібліотекар

7. Підготувати рекомендаційний список художньої літератури
«А вогонь вічних снів полум'яно горить»
Бібліотекар

**План
проведення Дня інформації
«1941-1945. Війна століття»**

№ п/ п	Назва заходу	Час проведен ня	Відповідальний
1.	Вступне слово: «Зі сплаву геройства і мертвих, і живих писалось ім'я – Перемога»	7 хв.	Бібліотекар
2.	Огляд книжково – ілюстративної виставки: «Свято слави, свято честі, свято Перемоги»	20 хв.	Бібліотекар
3.	Урок історії: «Дорогами Великої Вітчизняної»	20 хв.	Бібліотекар, вчитель історії
4.	Поетичні читання: «Перемога. Одна на всіх»	15-20 хв.	Бібліотекар, читачі (дорослі, діти)
5.	Інформаційний калейдоскоп: «Не згасне пам'ять і вічна слава»»	10-15 хв.	Бібліотекар
6.	Рекомендаційний список художньої літератури: «А вогонь вічних снів полум'яно горить»	10 хв.	Бібліотекар

Вступне слово бібліотекаря «Зі сплаву героїства і мертвих, і живих писалось ім'я – Перемога»

Встають у пам'яті, у слові,
Встають у клекоті броні,
Встають у битвах, у заграві
Ті незабутні грізні дні.

З кожним роком все далі від нас Велика Вітчизняна війна. Щороку в травні ми відзначаємо День перемоги. Дорогою ціною заплатив український народ за участь у найстрашнішій за всю світову історію війні 1941-1945 рр.

Сьогодні, у святкові ювілейні дні, усі люди Землі, увесь світ вітають і вшановують переможців. Разом з ними ми схиляємо голову перед світлою і святою пам'яттю загиблих і віддаємо належне живим фронтовикам, які своїм життям і ратним подвигом завоювали цей світлий День Перемоги. Пам'ять про війну є духовно-історичним надбанням нашого народу. Не щезне в пам'яті людській, не йде в забуття великий подвиг і велика трагедія нашого народу - його битва, його перемога над фашистами. Можна по-різному ставиться до Великої Вітчизняної війни, по-різному її називати, але хіба можна забути тих, хто віддав своє життя для щастя інших.

З метою увічнення безсмертного подвигу народу у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років, ушанування пам'яті полеглих у боротьбі за свободу Батьківщини, посилення соціального захисту ветеранів Великої Вітчизняної війни та продовження традиції шанобливого ставлення до ветеранів війни і пам'яті про Перемогу в 2012 році вийшов УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 604 «Про заходи у зв'язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років».

Вже 70 літ пройшло відтоді, як вона закінчилася. Сімдесят мирних років прожило людство після пам'ятного 9 травня 1945-го, з кожним роком стверджувалась і продовжує стверджуватись велич Перемоги.

Війна залишила в своєму полум'ї мільйони людських долей, принесла страждання і горе, які гостро і скорботно хвилюють народну пам'ять.

Бойові дії тривали 1418 днів. Тим не менш, прийнявши капітуляцію, Радянський Союз не підписав мир з Німеччиною, тобто формально залишився з Німеччиною в стані війни. Війна з Німеччиною була по суті закінчена 25 січня 1955 р. виданням Президією Верховної Ради СРСР Указу «Про припинення стану війни між Радянським Союзом та Німеччиною».

Війна фашистської Німеччини та її союзників проти СРСР носила особливий характер. Німецький фашизм прагнув не лише захопити територію СРСР, але й знищити першу в світі державу робітників і селян, повалити соціалістичний суспільний лад, тобто переслідував класові цілі. У цьому полягала суттєва відмінність війни фашистської Німеччини проти СРСР від воєн, які вона вела проти капіталістичних країн.

На радянсько-німецькому фронті була знищена основна частина військової техніки вермахту: до 75% танків і штурмових гармат, понад 75% авіації, 74% артилерійських знарядь. Щодня противник втрачав тут у середньому 55 літаків, 118 артилерійських систем, 34 танки і штурмових гармат.

Безповоротні людські втрати СРСР у війні - це не тільки вбиті в бою і померлі від ран у госпіталях, зниклі без вісті, не повернулися з полону військовослужбовці, партизани і ополченці. Цей скорботний список включає імена мирних громадян, померлих від голоду і хвороб, загиблих при бомбардуваннях і артилерійських обстрілах, що склали свої голови в ході каральних акцій окупантів, всіх розстріляних підпільників, закатованих у таборах, а також вивезених у Німеччину. Багато про що говорить статистика смертей в німецьких концтаборах.

Винищення мирного населення проводилося, перш за все, шляхом групових розстрілів, спалення людей живцем у закритих приміщеннях. Про злочин нацистів у Хатині, що під Мінськом, відомо всьому світу. Нажаль, не став надбанням широкої громадськості той факт, що в Білорусії крім цього населеного пункту були вщент знищені разом з їх мешканцями ще 628 сіл.

За 26 місяців «хазяйнування» у Смоленську і його околицях фашистська Німеччина знищила понад 135 тисяч осіб, понад 87 тис. жителів були насильно відправлені на примусові роботи до Німеччини. У Брянську кількість винищеного окупантами цивільного населення становило 50 тисяч чоловік, в Ростові-на-Дону - 40 тисяч, у Краснодарі - 13 тисяч, в Орлі - понад 11 тисяч осіб.

Найтяжчі випробування випали на долю ленінградців. За 900 днів блокади противник скинув на місто 107 тисяч фугасних і запалювальних бомб, випустив 150 тисяч важких артилерійських снарядів. Люди гинули там від гарматних обстрілів і нальотів ворожої авіації, але ще більше від голоду і хвороб. Смерть не щадила нікого: йшли з життя молоді й старі, жінки і діти. Нерідко люди падали на вулицях і більше не піднімалися, у своїх холодних будинках і квартирах лягали спати і засинали навіки. Часто життя мешканців північної столиці Росії обривалося прямо на робочому місці. Місто вмирало, але не здавалося. Від бомбардувань і артилерійського обстрілу загинули 16 747 ленінградців, 33 782 отримали поранення, а 641 тисяча пішли з життя в результаті голодної смерті.

Ціна Перемоги радянського народу непоправно висока: більше 29 мільйонів загиблих (не тільки військових і полонених, але і мирних громадян, померлих від голоду і хвороб). У їх числі, перш за все, жертви агресії, злочинної діяльності німецько-фашистських загарбників на території СРСР. Історики стверджують, що з урахуванням не народженого покоління втрати склали 54 - 56 мільйонів чоловік. У той час, як Англія і США - по декілька сотень тисяч.

Величезний збиток був нанесений народному господарству країни. Нацисти повністю, або частково зруйнували 1710 міст і селищ, понад 70 тисяч сіл, понад 6 мільйонів будівель, залишивши без даху над головою 25 мільйонів людей. Вони вивели з ладу 32 000 великих і середніх промислових підприємств, 65 тисяч кілометрів залізничних шляхів. Ворог знищив 40 тисяч лікувальних установ, 84 тисячі шкіл, технікумів, вузів та інших навчальних закладів, 43 тисячі бібліотек. Він пограбував і зруйнував 98 тисяч колгоспів, близько 5 тисяч радгоспів і машинно-тракторних станцій. Окупанти зарізали, відібрали або вивезли до Німеччини 7 млн. коней, 17 млн. великої рогатої худоби, 20 млн. свиней, 27 млн. овець і кіз, 110 млн. голів домашньої птиці.

В історії українського народу події Другої світової та Великої Вітчизняної воєн посідають особливе місце. За своєю глибиною, трагізмом і героїкою вони помітно піднялися над іншими і набули епохального значення. Певною мірою обумовлено це

й тим, що донині живі учасники війни, носії історичної пам'яті про неї – ті, хто воював зі зброєю в руках, навчався, працював, відбудовував країну.

Україна в ході Великої Вітчизняної війни зазнала більше руйнувань, ніж будь-яка інша європейська країна. Відступаючи з України, фашисти вдавалися до тактики «спаленої землі», тобто знищували за собою все, що б міг використати противник.

На руїни було перетворено 720 великих і малих міст та 28 тисяч сіл України, 16,5 тисяч промислових підприємств, 18 тисяч лікувальних установ, 33 тисячі шкіл, технікумів, вузів і науково-дослідних інститутів, 19 тисяч бібліотек, понад 30 тисяч колгоспів, радгоспів, МТС. 10 мільйонів осіб залишилися без даху над головою.

Безумовно, наші втрати могли бути і меншими, якби не суттєві прорахунки і помилки політичного і військового керівництва країни напередодні та на початку війни. Позначилися і некомпетентність ряду воєначальників, і слабка професійна підготовка частини командирів та особового складу, передвоєнні репресії командних кадрів, а також і несприятливі обставини вступу Червоної Армії в бойові дії на початку війни.

Наслідки війни виявилися дуже великі, як для Радянського Союзу, так і для його союзників. Ціна перемоги виявилася висока, але жертви, принесені на вівтар Вітчизни, не були марні. 1945 рік став поворотним пунктом у світовому суспільному розвитку. Змінилася політична карта світу.

А зараз до вашої уваги огляд книжково – ілюстративної виставки **«Свято слави, свято честі, свято Перемоги»**

**«Свято слави, свято честі, свято Перемоги»
(до 70 – річчя Перемоги)**

книжково – ілюстративна виставка

Тематичні полицки:

- Війна століття
- Битва за Україну
- У серці народу: вічно і поіменно
- Війна в художній літературі

Методичні поради до організації виставки

- Для оформлення книжкової виставки використовуйте літературу з бібліографічних оглядів: «Шляхами подвигу і слави», з Дня інформації «Поклонимось величним тим рокам!»
- краєзнавчі альбоми, спогади старожилів
- періодичні видання
- історичну літературу, військові мемуари
- документальні видання

Урок історії «Дорогами Великої Вітчизняної»

Слава тим, що край наш боронили
І вмирали гордо, як орли.
Уклонися, друже, їх могилам,
Подвиг їхній гідний похвали.

Григорій Іваницький

Сімдесят років тому завершилася перемогою нашого народу страшна війна, яка забрала мільйони життів. Живучи днем сьогоднішнім, ми не повинні забувати, що є минуле, пам'ятати в ньому не тільки трагічне, але й героїчне. Пам'ять не може бути жорстокою, вона повинна бути турботою про майбутнє, щоб не повторити помилок минулого.

Рано вранці 22 червня 1941 р. фашистська армія несподівано вторглася на територію СРСР. Наступ проходив по всій границі від Чорного до Балтійського моря. Армія вторгнення налічувала 5,5 млн. чоловік, близько 4300 танків та штурмових гармат, 4980 бойових літаків, 47 200 гармат і мінометів. Їй протистояли сили п'яти радянських західних прикордонних округів і трьох флотів, які майже вдвічі поступалися супротивнику у живій силі, мали дещо меншу кількість артилерії, перевершували ворога в танках і літаках, правда, здебільшого застарілих зразків.

Основний удар прийняли на себе війська, розташовані на кордоні. Перевага ворога над радянськими військами була вчетверо більша. Фашисти прагнули домогтися панування в повітрі. Бомбардуванню піддалися Мурманськ, Рига, Смоленськ, Київ, Житомир та інші міста. У перші дні війни радянська авіація втратила більше тисячі літаків.

Розпочався перший період війни. Хронологічно він охоплює час з 22 червня 1941 р. по 18 листопада 1942 і визначається так: стратегічна оборона Радянських Збройних Сил. Розгром фашистських військ під Москвою. Зрив спроби гітлерівської коаліції розтрощити Радянський Союз в блискавичній війні.

Одним з оборонних боїв була битва за Брестську фортецю. У липні-серпні 1941 р. велися запеклі бої біля Борисова і Смоленська. Смоленський напрямок захищали війська Західного фронту, проти якого діяла група армії «Центр». 16 липня німцям вдалося взяти Смоленськ, що відкрило шлях на Москву.

В кінці серпня гітлерівці прорвали оборону в районі Чудова і поновили наступ на Ленінград. Захоплення Ленінграда дозволило б німцям вирішити такі військові завдання, як ліквідація основних баз Балтійського флоту, виведення з ладу військової промисловості міста. Все працездатне населення Ленінграда, починаючи з 27 червня 1941 р., брало участь у будівництві оборонних споруд. Ленінград потрапив в оточення. Почалася блокада Ленінграда, яка тривала 900 днів.

Важливе значення мали бої восени 1941 р. за Київ, Одесу, Севастополь. Бої у Києві зірвали фашистський план «блискавичної» війни. У місті були створені народне ополчення і штаб оборони. Захисники міста мужньо чинили опір до 19 вересня. Запеклі оборонні бої велися в Одесі. Бої йшли до 16 жовтня, після чого одеський гарнізон був евакуйований до Криму.

Оборонні бої в Криму почалися у вересні-жовтні 1941 р. Найбільш тривалою була оборона Севастополя – 250 днів і увійшла в історію як зразок тривалої і активної оборони приморського міста і великої військово-морської бази, що залишилися у

глибокому тилу ворога. Надовго скувавши значні сили німецько-фашистських військ і завдавши їм великої шкоди, захисники Севастополя змінили плани ворожого командування на південному крилі радянсько-німецького фронту.

Але в кінці вересня - початку жовтня 1941 р. ворог відновив військові дії на московському напрямку. Почалася битва за Москву 1941-1942 рр. Захищали Москву частини Західного, Калінінського та Південно-Західного фронтів. Численні атаки на Москву були відбиті, оборонні бої тривали до 5 грудня 1941 р. Червона Армія отримала можливість перейти від оборони до наступу. Битва за Москву стала вирішальною подією першого року війни. Було остаточно розвіяно міф про непереможність німецької армії.

25 серпня 1942 фашисти розпочали наступ на Сталінград. Сталінград був переведений в стан облоги. Незабаром почалися запеклі бої на околиці, а потім і в самому місті. Сталінградський бій став символом боротьби двох ворожих світів. 19 листопада 1942 радянські війська перейшли в наступ. Німецька армія була оточена. До 31 січня 1943 р. німецькі угруповання були розділені на дві частини - північну і південну. Спочатку капітулювала південна частина, потім - північна (2 лютого 1943 р.). Значення Сталінградської битви перш за все в тому, що вона поклала початок корінного перелому в ході війни.

Другий період хронологічно охоплює час з 19 листопада 1942 р. по кінець 1943 р. і визначається так: корінний перелом у ході Великої Вітчизняної війни.

Після Сталінградської битви стратегічна ініціатива міцно перейшла до рук радянського командування. Співвідношення сил все більше змінювалося на користь наших військ. Чисельність Червоної Армії збільшувалася, а сили німців поступово слабшали. У 1943 р. були звільнені майже весь Північний Кавказ, Ростовська, Воронежська, Орловська та Курська області. 18 січня 1943 радянські війська прорвали блокаду Ленінграда.

Вже взимку 1942-1943 рр. німецьке командування стало вести активну підготовку до літніх боїв. Фашисти вирішили завдати удару в районі Курської дуги, оточити і знищити війська Воронежського і Центрального фронтів, зосереджені на Курському виступі.

Битва на Курській дузі почалася 5 липня 1943 р., вона ділилася на два періоди: перший - оборонні бої, другий - період контрнаступу.

На Курському напрямі радянське командування зосередило великі сили. Курський виступ обороняли війська Центрального і Воронежського фронтів, які налічували 1337 тис. осіб, 3306 танків, 2900 літаків. У тилу фронтів розташовувалися резервні війська, що налічували 580 тис. чоловік. У цілому в боях з обох сторін брало участь понад 4 млн. чоловік. Було розгромлено 30 дивізій ворога. Особливо важкі бої велися в районі Прохорівки, де радянські танкові війська розгромили найбільше фашистське угруповання.

Після переможного завершення Курської битви радянські війська у вересні 1943 р. почали битву за Дніпро. Головним завданням було форсування річки, захоплення плацдарму для подальшого наступу та звільнення Правобережної України.

Німецьке командування поставило перед собою мету створити на Дніпрі «східний вал». Але гітлерівцям не вдалося там закріпитися. Після поразки на Дніпрі фашистська армія більше не змогла вести великі наступальні операції.

Битва на Курській дузі і битва за Дніпро завершили корінний перелом у ході Великої Вітчизняної війни. Різко змінилося співвідношення сил на користь Червоної

армії. Після Курської битви німецьке командування від наступання перейшло до оборони майже на всій території фронту.

Ще більш розширився і активізувався фронт національно-визвольної боротьби народів Європи, в цьому плані битва на Курській дузі мала велике міжнародне значення. Після Курської битви радянські війська продовжували наступ.

З самого початку війни в тилу ворога став розгортатися партизанський рух. До кінця 1941 р. в ньому брало участь 3500 партизанських загонів. Вже в перші місяці війни майже на всіх територіях, окупованих фашистами, виникли підпільні організації для боротьби з загарбниками. У 1942 р. при Ставці Верховного Головнокомандування було створено Центральний штаб партизанського руху для керівництва партизанськими загонами.

Діяльність партизанів була спрямована на те, щоб підірвати продовольчу, технічну і людську бази фашистів. З цією метою партизани висаджували в повітря мости і залізниці, псували зв'язок, знищували склади. Гітлерівське командування було змушене кинути проти партизан війська. У 1943 р. партизанський рух значно посилювався і став більш організованим. Особливо широкий розмах він набув в Білорусії і на Україні.

У результаті перемог Червоної Армії незмірно зросли престиж Радянського Союзу на міжнародній арені та його роль у вирішенні найважливіших питань світової політики.

Третій період війни хронологічно охоплює час з січня 1944 р. по 9 травня 1945 р. і визначається так: розгром фашистського блоку, вигнання ворожих військ за межі СРСР, визволення з окупації країн Європи, повний крах фашистської Німеччини і її беззастережна капітуляція.

До січня 1944 р. німецько-фашистські війська продовжували окупувати Естонію, Латвію, Литву, Карелію, значну частину Білорусії, Україну, Ленінградську та Калінінську області, Молдавію і Крим. Збройні сили фашистського блоку налічували понад 10 млн. осіб. Проте становище фашистської Німеччини різко погіршилося. На початку 1944 р. в діючій армії налічувалося близько 6,7 млн. чоловік. Ворог перейшов до жорсткої опозиційної оборони.

На початку 1944 р. в діючій армії Радянського Союзу було понад 6,3 млн. чоловік. Великої переваги радянських збройних сил над німецько-фашистськими військами в силах і засобах (за винятком артилерії і авіації) ще не було. Ворог продовжував утримувати в своїх руках ряд важливих радянських військово-морських баз, внаслідок чого можливості базування і операцій Балтійського і Чорноморського флотів були обмежені.

У грудні - квітні 1944 р. радянські війська в ході наступу на правобережній Україні розгромили фашистські угруповання і вийшли на державний кордон у передгір'ях Карпат і на території Румунії. Були звільнені Ленінградська та частина Калінінської областей, остаточно знята блокада Ленінграда. Навесні 1944 р. був звільнений Крим.

Влітку 1944 р. Червона армія розгорнула потужний стратегічний наступ в Карелії, Білорусії, Західній Україні і Молдові. У ході наступу в Білорусії були звільнені білоруські території, велика частина Литви та Латвії, східна частина Польщі. Радянські війська підійшли до кордонів Східної Пруссії.

Восени 1944 р. наступ Червоної армії на південному напрямку зробило

безпосередню допомогу болгарському, угорському, югославському і чехословацькому народам.

В цілому радянські збройні сили в 1944 р. провели близько 50 наступальних операцій, що мали величезне воєнно-політичне значення. У результаті були розгромлені основні угруповання німецько-фашистських військ. Тільки за літо і осінь 1944 р. ворог втратив 1,6 млн. чоловік. Фашистська Німеччина втратила майже всіх своїх європейських союзників, фронт наблизився до її кордонів, а в Східній Пруссії переступив їх.

Наступ Червоної Армії був настільки потужним, що вже на початку лютого її окремі з'єднання вийшли на підступи до Берліна.

У січні - першій половині квітня 1945 р. радянськими військами були здійснені Східно-Прусська, Вісло-Одерська, Віденська, Східно-Померанська, Нижне-Сілезька і Верхне-Сілезька наступальні операції. Їх результатом став розгром головних військових угруповань німецько-фашистських військ і звільнення майже всієї Польщі, значної частини Чехословаччини, всієї Угорщини, східної частини Австрії. Радянські війська вийшли до Одера.

Завершальною стратегічною наступальною операцією у Великій Вітчизняній війні стала Берлінська операція, проведена Червоною Армією 16 квітня - 8 травня 1945 р. Головні сили німців (214 дивізій і 14 бригад), як і раніше, були зосереджені проти Червоної Армії. Радянські війська налічували 2,5 млн. чоловік, мали 41600 знарядь і мінометів, 6250 танків і самохідних артилерійських установок, 7500 літаків. Військово-морське забезпечення Берлінської операції здійснювали сили Балтійського флоту і Дніпровської військової флотилії.

На першому етапі Берлінської операції була прорвана оборона німецьких військ на рубежі рік Одер-Нейсе, ворожі угруповання на найважливіших напрямках були знищені. Війська 1-го Білоруського фронту під командуванням Г. К. Жукова і 1-го Українського фронту під командуванням І. С. Конєва з'єдналися західніше Берліна і оточили основні сили противника.

2 травня 1945 Берлін узяли. В ході Берлінської операції було знищено найбільше угруповання німецьких військ. Радянські війська розгромили 70 піхотних, 23 танкових і моторизовані дивізії, більшу частину авіації, взяли в полон близько 480 тис. чоловік.

У результаті фашистська Німеччина капітулювала. У передмісті Берліна Карлсхорсті представники німецького командування підписали 8 травня 1945 акт про беззастережну капітуляцію. 9 травня 1945 радянські війська завершили свою останню операцію. Вони розгромили угруповання німецько-фашистських військ, що оточували Прагу.

У травні 1945 р. СРСР виходив з війни не тільки з радістю перемоги і надією його народів на майбутнє, не тільки з новими територіальними придбаннями, але і з деформованою економікою, з однобоким розвитком військово-промислового комплексу, з порушеною соціальною структурою суспільства, з ще більше збитковою, ніж до війни соціальною сферою, з укоріненою звичкою керівництва діяти наказами і примусом, нетерпимістю до інакомислення, зайвої впевненості у невичерпності сил і ресурсів країни.

У народній свідомості День Перемоги став чи не найбільш світлим і радісним святом, що означав кінець самої кровопролитної і руйнівної з воєн ХХ ст.

Поетичні читання «Перемога. Одна на всіх»

Вже минає сімдесят років після закінчення Великої Вітчизняної війни, але й досі пам'ять про ті страшні часи живе в людських серцях. Вірші поетів допомагають дізнатися більше про трагічні воєнні роки, зрозуміти, що чи не найбільшими цінностями є мир і спокій, мирна праця та світла людська усмішка, а також залишають глибокий слід у душі читача.

День Перемоги

Пам'ятаєш, земле,
Сорок п'ятий,
Стихле небо, підняте салютом?..
Пам'ятаєш
Перший крик дитяти –
Як салют на вічне щастя людям?
А сьогодні
Днів отих малята
Дочок і синів своїх ведуть...
Пам'ятаєш, земле,
Сорок п'ятий?..
Земле,
Сорок перший не забудь!

Василь Цілий

Ніхто не забутий.
На попіл ніхто не згорів:
Солдатські портрети
на вишитих крилах пливуть.
І доки є пам'ять в людей
і живуть матері,
Допоти й сини, що спіткнулись об кулі,
живуть.

Борис Олійник

Була війна

Була війна, лиха година,
Синів найкращих половина
За рідну землю полягло.
Цвіте в леваді знов калина
Й моя кохана Україна,
Й моє прабатьківське село.

Михайло Горловий

Той день незабутній почавсь уночі,
І рівно о третій годині!
Гриміли гучніше гармат приймачі
На радість усій Батьківщині:

- Прийшла Перемога! Фашизму кінець! –
Котилося знову і знову...
І рівно о третій народ наш увесь
Збудивсь, як по трубному зову:

Заповнював площі
І вулиці всі,
Вітався, обіймався без розбору,
Хто мав автомат чи наган у руці –
Від щастя бабахав угору!

Нехай на пшоняних пайках ми жили,
Солдати в труді і дозорі,
Ми тим були сильні, що рівні були
У спільному щасті і в горі.

Єднала, братала нас, чесних людей,
Зоря всенародного свята:
Кого б хто не стрів – пригортав до грудей,
Як рідну сестру і як брата.

Обійми і плач... Бо найближчих імен
Уже ми не стрінем з дороги.
(Не вернеться більше і брат мій Семен,
Що впав на зорі перемоги!)

А радіо радує:
- Струшено з пліч
Задимлену землю окопа!
З повагою воїнам нашим навстріч
Зніма свої шляпи Європа!..

Підводилось сонце. На мітинг у сквер
Спішили ми, світлі і мужні...
Брати мої! Друзі! Давайте й тепер
Такі ж будем щирі і дружні!

Щоб знов не вривались в літа молоді
Зловісні сирени тривоги,
Щоб кожен наш день в життєдайнім труді
Був сяючим Днем Перемоги!

Степан Олійник

У день закінчення війни

Було це майже на світанні.
В тумані плакала трава.
Дев'ятий день ясного Травня
Вступив уже в свої права.
Армійський зумер пискнув слабо –
І відлетів солдатський сон.
Зв'язковий з полкового штабу
Схопивсь і кинув телефон.
І все!
Не ждали сигналістів,
Ніхто не подавав команд.
Під гомін радісний, іскристий
Пішов у танець лейтенант.
Стріляли танки і піхота.
І, розтуливши криком рот,
Безперестанку, може, всоте
Палив із вальтера начпрод.
Де мчиться каламутна Тиса –
І скрекіт пострілів, і гул.
До спеки звичний кухар лисий
Навіщось комір розстебнув.
Не воркотіли зграйки ЯКів
У передранковій імлі.
І хтось співав.
І хтось заплакав.
А хтось заснув в сирій землі...
І враз настала тиша в краї.
І в тиші ніжно заспівав
Наш соловей –
Так ніби знав,
Що пісню миру він співає.

Іван Рядченко

Щасливий Перемоги День

Де тропами війни крутими
Ми йшли, забувши відпочить,
Там слід наш, друзі – побратими,
Потягся в глибину століть.

Не занесеться сивим пилом,
Не заросте в бур'ян – траву.
А ми ж пройшли всім світом білим,
Б'ючись за правду світову.

І наші чоботи тужаві,
Солдатські чоботи важкі
Пройшли через чужі держави
В століття слави, у віки.

Несли ми зброю, і образу,
І нашу муку без числа.
Вона в серцях у нас відразу
У помсту й лють переросла.

Ми прості люди, ми – солдати,
І серед слави та пісень
Нам це не соромно згадати
В щасливий Перемоги День.

Як і раніш, суворі, строгі,
Ще зброю держачи в руках,
Ми згадуєм свої дороги –
Славетний перемоги шлях.

Йдучи полями чи горами
Через свої й чужі краї,
Згадаєм: тут Вітчизна з нами
Ішла, озброєна, в бої...

Оцими тропами крутими
Ми йшли, забувши відпочить.
І слід наш, друзі – побратими,
Іде у глибину століть.

Ми прості люди, ми – солдати,
І серед слави та пісень
Нам все приємно пригадати
В щасливий Перемоги День.

Петро Дорошко

Прапор Перемоги

Благословенна й радісна година
Безсмертна буде в пам'яті віків,
Як над палаючими мурами Берліна
Стяг Перемоги в небі прошумів.

Омитий кров'ю матері й солдата,
В снігах московських, селищах Дінця
Він не схилявся в битві перед катом,
Не падав з рук відважного бійця.

Він пламенів на варті Ленінграда
В ті дні тривоги, горя і пітьми,
Як ворог бив нам в серце кулеградом,
Та, ним зогріті, не вмирили ми.

І в сталінградські непоборні ночі,
Серед вогню і металевих злив,
Катам навіки засліпив він очі,
А нам шляхи, як сонце, освітив.

Ми з ним пройшли по бойових дорогах
В міста ворожі, на чужі шпилі:
Так сая в віках, знамено Перемоги,
Як сила й гордість нашої землі!

Петро Горецький

Солдат

Упав солдат в бою нерівнім
На трав настелені мости...
Та поклялися друзі вірні
До Перемоги з ним прийти.

Й таки прийшли. О тій годині,
Коли настав кінець війні,
Він розписався у Берліні
Своїм багнетом на стіні.

Коли ж додому повертали,
Звільнивши од наруги світ,
До праці вірні друзі стали,
А він підвівся на граніт.

Підвівсь і став як образ слави
Отих, що ніч перемогли,
Щоб діти вільної держави
Рівнятися на них могли.

Олексій Довгий

День Перемоги

У день голубого квітучого маю
До тебе, людино, звертаюсь, волаю.

Залиш на хвилину щоденні турботи,
З собою побудь у глибокій скорботі.

Згадай чоловіка, товариша, брата,
Дружину, сестру чи посивілу матір.

Усіх, хто кував перемогу й загинув
За тебе, за мене, за всю Батьківщину.

Хто фронтом звитяги йшов поруч з тобою,
Боровся з фашизмом і гинув у бою.

Хто месником смілим тоді партизанів
І ворога нищив героєм незнаним.

Хто гордо тримався в полоні ворожим
І смерті у вічі дививсь переможцем.

Згадай їх усіх, замордованих, вбитих,
І гідно живи їх життям недожитим.

Федір Малицький

Алея Героїв

Алея Героїв у нашому місті.
Сьогодні ми пройдем по ній урочисто
І честь віддамо генералу й солдату,
Які не прийшли на сьогоднішнє свято.

Схилились над ними в зажурі берізки,
І пам'ять про них бережутьobelіски,
Та стели бетонні, та сиві кургани,
Та в серці своєму старі ветерани.

Сьогодні ми підем до них з молодими,
До тих, хто не здався під вітрами крутими.
То люди безстрашні – безсмертям черлені,
Що край свій відстояли в битві шаленій.

Алеєю пройдемо ми весняною
Під прапором славним, що винесли з бою,
І клятву дамо, що ми сили потроїм...
Алея Героїв, алея Героїв!

Семен Гордєєв

9 Травня

Відлитий з бронзи й вічної любові,
На чільнім місці в тихому кутку
Вознісся пам'ятник Захисникові
У золотім березовім вінку.

До нього йде прикрашена алея
Й звиса небес блакитний гобелен.
В трояндах, у тюльпанах і в лілеях
Горять стожари прізвищ та імен.

Спинись на мить, ровеснику, у тиші
Й віддай пошану в пам'ятний момент.
В ясних знаменах світлого узвишся
Стоїть оцей Солдат, цей монумент.

Весняним сонцем вся земля залита,
Затих давно боїв шалений гул,
Лиш імена, карбовані на плитах,
Немов прийшли в почесний караул.

Ні, це не марево чи сновидіння –
Пливуть вінки, оздоблені в каймі,
Проходять маршем нові покоління,
Й читають люди прізвища німі.

9 Травня – свято Перемоги,
В сльозах і цвіті здимлений салют.
Вели шляхи і втомлені дороги
До цього дня нескорений наш люд.

Дивіться: йдуть у вічність переможці
В зірках звитяг і сяйві нагород,
І доки є орли і запорожці,
Допоки й буде славний мій народ!

Олександр Демиденко

Палає пам'ять вогнищем німим,
І спогади тривожать серця рани.
Ще поруч нас учасники війни –
Старенькі посивілі ветерани.

Літа в зажурі роняють краплі сліз,
Що тануть, ніби голубі тумани.
Шумить старезний предковичний ліс
Про мужність і відвагу партизанів.

Війни дороги вкоротили вік,
Болить душа і кровоточать рани.
Все менше й менше їх стає щорік,
Стареньких, посивілих ветеранів.

Та ми ніколи не забудем, ні,
Як йшли на бій і гордо помирали,
Як землю врятували у борні
Від чорної фашистської навали.

І в пам'яті майбутніх поколінь
Лишиться той скорботний довгий список,
Що з обеліска в рідному селі
Зорить на нас між дат очима рисок.

Життя згорає вогнищем німим.
Війна ятрить й сьогодні болем рани.
Ми будем вічно пам'ятати вас,
І прославлять ваш подвиг, ветерани.

Ольга Довгон'ят

Використані джерела:

Звितяга : письменники – 40-річчю Перемоги / упоряд. М. З. Романченко. – Л. : Каменярь, 1985. – 327 с.

З глибини всенародного подвигу : антологія письменників Київщини, присвячена 65 – річчю Перемоги / упоряд. Г. Гай. – К. : Буква, 2010. – 615 с.

Олійник Б. Пісня про матір : поезії / Б. Олійник. – К. : Дніпро, 2004. – С. 31.

Перемога : вірші поетів Укр. про ВВв / упоряд. І. Гончаренко. – К. : Рад. письменник, 1980. – 320 с.

Рядки, обпалені війною : зб. віршів поетів-фронтовиків / упоряд. П. М. Біба. – К. : Дніпро, 1985. – 127 с.

Інформаційний калейдоскоп «Не згасне пам'ять і вічна слава»

Серед численних відзнак Радянського Союзу особливе місце посідали бойові ордени й медалі. У роки Великої Вітчизняної війни понад 7 млн. людей нагороджено бойовими орденами та медалями за заслуги перед Батьківщиною.

Кожна з військових нагород – факт визнання подвигів і бойових заслуг учасників боїв – від рядового до офіцера.

Звання **Героя Радянського Союзу**, встановлене постановою Центрального Виконавчого Комітету СРСР від 16 квітня 1934 року, було найвищим ступенем відзнаки та надавалося за особисті або колективні заслуги перед Радянською державою та суспільством, пов'язані зі здійсненням героїчного подвигу. Надавала Президія Верховної Ради СРСР. Герою Радянського Союзу вручалися:

найвища нагорода СРСР - *орден Леніна*;

знак особливої відзнаки - медаль «*Золота Зірка*»;

Грамота Президії Верховної Ради СРСР.

У роки Великої Вітчизняної війни званням Герой Радянського Союзу нагороджено 11635 осіб (92 % від загального числа удостоєних цього звання), серед них Сергієнко Іван Васильович, Сосніна Ніна Іванівна та Черненко Петро Степанович, уродженці Іванківського району.

Орден Леніна

Установлений Постановою Президії ЦВК СРСР від 6 квітня 1930 року. Орден Леніна був найвищою нагородою СРСР. Ним нагороджувалися за особливо видатні заслуги як окремі особи, так і військові підрозділи, промислові підприємства, наукові установи, області, міста тощо.

У роки Великої Вітчизняної війни орденом Леніна здійснено понад 41 тисячу нагороджень, зокрема 36 тисяч військовослужбовців і партизанів, які виявили мужність і героїзм у боротьбі з ворогом та 207 військових підрозділів.

Медаль «Золота Зірка»

Впроваджена Наказом Президії Верховної Ради СРСР «Про додаткові відзнаки Героїв Радянського Союзу» від 1 серпня 1939 року. Вручається одночасно з присвоєнням звання «Героя Радянського Союзу» та врученням ордена «Леніна».

Орден Перемоги

Вищий тоталітарний військовий орден СРСР, був установлений Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8 листопада 1943 року. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 18 серпня 1944 року затверджені зразок і опис стрічки ордену Перемоги, а також порядок носіння планки із стрічкою ордену. Всього було 20 нагороджень і сімнадцять кавалерів.

Орден Перемоги був вищим військовим орденом, ним нагороджувалися особи вищого командного складу Червоної Армії за успішне проведення масштабних бойових операцій на одному або декількох фронтах.

Орден Олександра Невського

Заснований Указом Президії Верховної Ради СРСР від 29 липня 1942 року, одночасно з орденами Суворова і Кутузова, для нагородження командного складу Червоної Армії за видатні заслуги в організації і керівництві бойовими операціями і за досягнуті в результаті цих операцій успіхи в боях за Батьківщину.

Орденом Олександра Невського нагороджувалися командири Червоної Армії, що проявили в боях за Батьківщину у Вітчизняній війні особисту відвагу, мужність і хоробрість, а також умілим командуванням забезпечували успішні дії своїх частин.

Орден Вітчизняної війни

Заснований Указом Президії Верховної Ради СРСР «Про встановлення Ордена Вітчизняної війни I та II ступеня» від 20 травня 1942 р. Надалі до опису ордену були внесені деякі зміни Указом Президії Верховної Ради СРСР від 19 червня 1943 р., а в статут ордену - Указом Президії Верховної Ради СРСР від 16 грудня 1947 р.

Орденом Вітчизняної війни нагороджувалися особи рядового і начальницького складу Червоної Армії, Військово-морського флоту, військ НКВС і партизанських загонів, що проявили в боях за Радянську Батьківщину хоробрість, стійкість і мужність, а також військовослужбовці, які своїми діями сприяли успіху бойових операцій наших військ.

В Іванківському районі Орденом Вітчизняної війни I ст. нагороджені Верес Юзеф Миколайович та Приходько Пилип Романович.

Орден Червоної Зірки

Один з перших радянських військових орденів. Впроваджений наказом ВЦВК від 6 квітня 1930 року, одночасно (одним наказом) з орденом Леніна.

За статутом орденом Червоної Зірки нагороджувались військовослужбовці, співробітники органів державної безпеки та інші громадяни СРСР, а також військові частини, з'єднання та об'єднання; окрім того, особи, що не були громадянами СРСР, які особливо відзначились в боях проти ворогів Радянської влади.

В роки Великої Вітчизняної війни орден Червоної Зірки став однією з найбільш розповсюджених нагород: більш ніж 2 мільйони осіб отримали 2860000 орденів.

Орден Слави

Встановлений Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8 листопада 1943 року. Це єдина бойова відзнака, призначена для нагородження виключно солдатів і сержантів (у авіації також і молодших лейтенантів). Нагородження ним здійснювалося лише у висхідному порядку, починаючи з III ступеня.

Орден Слави до 1974 року був єдиним орденом СРСР, що видавався лише за особисті заслуги і ніколи не видавався ні військовим частинам, ні підприємствам, ні організаціям. Статут ордена передбачав підвищення кавалерів всіх трьох ступенів в званні, що було виключенням для радянської нагородної системи.

В Іванківському районі Верес Юзеф Миколайович та Приходько Пилип Романович є кавалерами Ордену Слави трьох ступенів.

Медаль «За відвагу»

Заснована Указом Президії Верховної Ради СРСР від 17 жовтня 1938 року, є вищою радянською медаллю. Нею нагороджувалися за особистий подвиг здебільшого рядовий і сержантський склад, рідше молодші офіцери. Старші офіцери і генералітет практично не нагороджувалися.

За подвиги, в період Великої Вітчизняної війни, медаллю «За відвагу» здійснено понад 4 млн. 230 тис. нагороджень.

Медаль «За бойові заслуги»

Заснована 17 жовтня 1938 року для нагородження воїнів Червоної Армії, Військово-морського флоту, прикордонної охорони за умілі, ініціативні і сміливі дії в бою, відмінні успіхи в освоєнні нової бойової техніки і підтримці високої бойової готовності військових частин і їх підрозділів.

У роки Великої Вітчизняної війни медаллю нагороджували представників рядового і сержантського складу, рідше - молодших офіцерів. За цей час вручено понад 3,2 мільйона медалей.

Медаль «За оборону Ленінграда»

Введена указом Президії Верховної Ради СРСР 22 грудня 1942 року. Нагороджувалися усі учасники оборони Ленінграда (сучасний Санкт-Петербург): військовослужбовці Радянської Армії, Військово-морського флоту та військ НКВС, що фактично брали участь в обороні міста, робітники, службовці та інші цивільні особи, що брали участь у бойових діях із захисту міста, сприяли обороні міста своєю роботою на підприємствах, в установах, брали участь в будівництві оборонних споруд, у ППО, охороні комунального господарства, боротьбі з пожежами від бомбардувань авіації супротивника, в організації та обслуговуванні транспорту та зв'язку, в організації громадського харчування, забезпеченні та культурно-побутовому обслуговуванні населення, в догляді за хворими та пораненими, в організації догляду за дітьми та проведенні інших заходів з оборони міста.

Медаль «За оборону Одеси»

Заснована Указом Президії Верховної Ради СРСР від 22 грудня 1942 року. Цю нагороду отримували всі учасники оборони Одеси в період з 10 серпня до 16 жовтня 1941 року.

Медаль «За оборону Сталінграда»

Введена указом Президії Верховної Ради СРСР 22 грудня 1942 року. Нагороджувалися військовослужбовці Радянської Армії, Військово-морського флоту та військ НКВС, а також цивільні особи, які брали безпосередню участь в обороні Сталінграда протягом 12 липня - 19 листопада 1942 року (початкові етапи Сталінградської битви).

Медаль «За оборону Москви»

Державна нагорода СРСР, встановлена Указом Президії Верховної Ради СРСР від 1 травня 1944 року. Нагороджувалися всі військовослужбовці і вільнонаймані Червоної армії, війська НКВС, а також цивільні особи, які обороняли Москву не менше місяця у період з 19 жовтня 1941 по 25 січня 1942 років; військовослужбовці частин ППО, а також цивільні особи - найбільш активні учасники оборони Москви від повітряних нальотів противника; військовослужбовці і цивільні особи, які брали активну участь у будівництві оборонних рубежів.

Усього медаллю «За оборону Москви» нагороджено понад 1 млн. чол., у тому числі 20 тис. підлітків.

Медаль «За оборону Києва»

Державна нагорода СРСР, остання медаль із серії нагород «За оборону...», заснована Указом Президії Верховної Ради СРСР від 21 червня 1961 року. Нагороджувалися всі учасники оборони Києва – війська Червоної армії і НКВС, цивільні особи, які обороняли місто в лавах народного ополчення, будували укріплення, працювали на підприємствах, що забезпечували потреби фронту, київські підпільники і партизани, які вели боротьбу з ворогом під Києвом.

Медаллю «За оборону Києва» нагороджено приблизно 150 тис. осіб.

Медаль «За Перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.»

Введена Указом Президії Верховної Ради СРСР 9 травня 1945 року на ознаменування перемоги СРСР у Великій Вітчизняній війні. Нею нагороджували всіх військовослужбовців та осіб вільнонайманого штатного складу, які брали безпосередню участь у бойових діях на фронтах Великої Вітчизняної війни або забезпечували перемогу своєю роботою у військових округах.

Станом на 1 січня 1995 року проведено понад 14 мільйонів 993 тисячі нагороджень.

Медаль «За взяття Будапешта»

Введена указом Президії Верховної Ради СРСР 9 червня 1945 року. Нагороджувалися військовослужбовці Радянської армії, Військово-морського флоту та військ НКВС, які брали безпосередню участь у штурмі і взятті Будапешта у період з 20 грудня 1944 року по 15 лютого 1945 року, а також організатори і керівники бойових операцій з оточення будапештського угруповання ворожих військ і взяття Будапешта.

Медаль «За взяття Кенігсберга»

Введена указом Президії Верховної Ради СРСР 9 червня 1945 року. Нагороджувалися військовослужбовці Радянської Армії, Військово-морського флоту та військ НКВС, які брали участь у штурмі і захопленні столиці Східної Пруссії Кенігсберга у період з 23 січня по 10 квітня 1945 року, а також організатори і керівники цієї військової операції.

Медаль «За взяття Берліна»

Заснована Указом Президії Верховної Ради СРСР від 9 червня 1945 року. Нагороджувалися військовослужбовці Червоної армії, Військово-морського флоту і військ НКВС - безпосередні учасники героїчного штурму і взяття Берліна, а також організатори і керівники бойових операцій.

Медаль «За визволення Варшави»

Введена указом Президії Верховної Ради 9 червня 1945 року. Нею нагороджували військовослужбовців Радянської армії, Військово-морського флоту та військ НКВС, які брали участь у визволенні польської столиці Варшави з 14 до 17 січня 1945 року, а також організатори й керівники цієї військової операції. Серед удостоєних цієї медалі, зокрема, маршали Георгій Жуков і Костянтин Рокоссовський.

Медаль «За визволення Праги»

Заснована указом Президії Верховної Ради СРСР 9 червня 1945 року. Медаллю «За визволення Праги» нагороджувалися військовослужбовці Радянської Армії, Військово-морського флоту та військ НКВС, які брали участь у визволенні Праги у період з 3 по 9 травня 1945 року, а також організатори і керівники цієї військової операції.

Ювілейна медаль «65 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.»

Заснована відповідно до Рішення Ради глав держав Співдружності Незалежних Держав від 10 жовтня 2008 року. Нагороджено ветеранів війни, які брали участь у бойових діях, обороні, партизанському, підпільному русі проти фашистської Німеччини та її союзників у роки Другої світової війни.

Використані джерела:

Історія бойових нагород : іст.– бібліогр. покажч.[Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : http://msmb.org.ua/books/thematic_bibliography/418/ . – Загол. з титулу екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 01.04.2015.

Матвеев В. В. Медали Союза ССР : Вып.2 / В. В. Матвеев ; ред. Н. И. Гвоздь. – К. : Вища школа, 1985. – (Государственные награды СССР).

Матвеев В. В. Ордена Союза ССР / В. В. Матвеев ; ред. А. Л. Рыбалко. – К. : Вища школа, 1978.

Ордена и медали СССР 1941 – 1945 [комплект открыток] / авт. текста М. Мохов ; фото В. Бабайлов, Е. Кассин. – М. : Планета, 1985.

Рекомендаційний список художньої літератури «А вогонь вічних снів полум'яно горить»

Тема Великої Вітчизняної війни посідає чільне місце у творчості письменників. 275 письменників віддали своє життя за волю Батьківщини, 500 письменників нагороджувалися бойовими орденами і медалями, 10 їх стали Героями Радянського Союзу.

1941 року лише в Україні 440 літераторів стали до лав діючої армії на захист свободи нашої Батьківщини. Серед них О. Довженко, Ю. Збанацький, А. Малишко, П. Тичина, О. Гончар, Г. Тютюнник та багато інших. Полум'яні слова, які виходили з-під їхнього пера були могутньою зброєю. Прозові й поетичні твори, народжені духовним піднесенням, надавали захисникам рішучості та мужності. Разом із бійцями вони наближали перемогу.

Звертаючись до теми війни, діячі літератури намагаються показати трагічні сторінки історії, важку долю життя людей, породжені війною. До вашої уваги – книги, які знаходяться в книжкових фондах бібліотек Іванківської ЦБС.

Андрійченко Б. Вогонь і попіл : роман / Б. Андрійченко. – К. : Радянський письменник, 1986. – 343 с.

Роман про радянських людей, які волею долі в роки Великої Вітчизняної війни опинилися на тимчасово – окупованій гітлерівцями території, в фашистських концтаборах, таборах смерті, в застінках гестапо, їх героїчну боротьбу з німецько- фашистськими загарбниками.

Биков В. Піти й не повернутися : повісті / В. Биков. - К. : Дніпро, 1983. – 479с.

В повістях розповідається про героїзм та мужність радянських людей в роки Великої Вітчизняної війни.

Бондарєв Ю. В. Батальйони просять вогню : повість / Ю. В. Бондарєв. — К. : Веселка, 1983. — 172 с. : іл.

Повість присвячена Великій Вітчизняній війні, яка стала суворою школою виховання почуттів для тих, хто пішов на поля битви зовсім молодими — зі шкільної лави, з студентських аудиторій.

Василевська В. Райдуга. Просто любов : повісті / В. Василевська. – К. : Дніпро, 1985. – 300 с.

В повістях розповідається про героїзм радянських людей, про їх відданість, мужність, незалежність і відвагу у роки Великої Вітчизняної війни..

Васильєв Б. А зори здесь тихие...: повесть ; В списках не значился : роман ; Рассказы / Б. Васильев. – М. : Художественная литература, 1978. – 400 с.

В творах розповідається про Велику Вітчизняну війну, про мужніх молодих хлопців та дівчат, які стали в нерівний бій з ворогами, щоб виконати бойові завдання.

Головченко І. Золоті ворота. Чорне сонце : романи, тетралогія : Кн.1 / І. Головченко, О. Мусієнко. – К. : Дніпро, 1986. – 557 с.

Романи присвячені героїчній обороні Києва, боротьбі київських підпільників, народних месників на Київщині на початку Великої Вітчизняної війни.

Головченко І. Білий морок. Голубий берег : романи, тетралогія : Кн.2 / І. Головченко, О. Мусієнко. – К. : Дніпро, 1986. – 736 с.

Романи присвячені героїчній боротьбі київських підпільників, народних месників на Київщині під час Великої Вітчизняної війни.

Гончар О. Прапороносці : трилогія / О. Гончар ; вступ. стаття Л. М. Новиченка. – К. : Веселка, 1981.– 471 с. : іл.

У романі розповідається про внесок солдат-українців у перемогу над фашизмом.

Гуменна Д. Хрещатий Яр: Київ 1941-1943 : роман-хроніка / Д. Гуменна ; упоряд. О. Кучерук.– К. : О. Теліги, 2001.– 407 с. : іл.

Художньо-документальний роман про життя у Києві в роки Великої Вітчизняної війни під час німецької окупації.

Довженко О. Вибрані твори / О. Довженко. – К. : Сакцент плюс, 2004. – 512с.

У творах показана героїчна боротьба українського народу проти фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни.

Збанацький Ю. Ми – не з легенди / Ю. Збанацький. – К. : 1973. – 700 с.

Художній літопис, у якому відображені події Великої Вітчизняної війни, героїчні будні партизанів, що діяли у загоні ім. Щорса, поблизу Києва.

Козаченко В. Твори : в 4-х т. : Т.1, 2 : Листи з патрона : цикл повістей про «Блискавку» / В. Козаченко. – К. : Дніпро, 1979. – 534 с., 671с.

В повістях відтворена героїчна діяльність радянських людей, їх боротьба проти фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни.

Кузнецов А. Бабий Яр : роман - документ / А. Кузнецов. – К. : Саммит – книга, 2008. – 368 с. – ISBN 978-966-7889-24-1

Документальний роман –документ присвячений Пам'яті всіх загиблих від рук нацистських окупантів в Бабиному яру.

Некрасов В. В окопах Сталинграда : [повість] / В. Некрасов // Некрасов В. Маленькая печальная повесть : проза разных лет. – М. : Книжная палата, 1990. – С. 5 – 188.

Правдива розповідь про героїчну оборону Сталинграда в 1942- 1943 рр.

Полевой Б. Повесть о настоящем человеке / Б. Полевой. – К. : Веселка, 1984. – 300 с.

В основі драматичної історії подвиг та реальні факти біографії Героя Радянського Союзу льотчика – винищувача Олексія Мересьєва.

Ремарк Е.-М. Твори : в 2-х т. : Т.2 : Тріумфальна арка. Чорний обеліск : романи / Е.-М. Ремарк ; пер. з нім. Є. Попович. – К. : Дніпро, 1986. – 768 с.

В романах розповідається про емігрантів – антифашистів, викривається фашизм, його соціальне та психологічне коріння.

Семенов, Ю. Позиція : роман : в 4-х кн. : Кн.1 : Сімнадцять спалахів весни. Наказано вижити, Кн.2 : Експансія / Ю. Семенов. – К. : Політвидав України, 1990 – 1991.

У романі розповідається про службу розвідки в роки Великої Вітчизняної війни в тилу ворога.

Симонов. К. Живые и мертвые : роман : в 3-х кн. / К. Симонов. – М. : Сов. писатель, 1985. – 384 с., 592 с., 480 с.

Яскравий роман – епопея про події Великої Вітчизняної війни з червня 1941 по липень 1944 рр.

Фадеев А. Молодая гвардия / А. Фадеев ; ил. О. Г. Верейского. – М. : Правда, 1985. – 688 с.

В романі розповідається про героїчну боротьбу підпільної молодіжної організації з фашистськими окупантами в роки Великої Вітчизняної війни.

Чаковский А. Блокада : роман : в 5 –и кн. / А. Чаковский. – М. : Советский писатель, 1979. – 528 с., 495 с., 622 с.

Роман – епопея присвячений героїчній 900 –денній обороні Ленінграда в роки Великої Вітчизняної війни.

Список використаної літератури

1. Великая Отечественная. 1941-1945 : фотоальбом / авт. текста В. Чуйков, В. Рябов. – М. : Планета, 1985. – 391 с. : ил.

2. Великая Отечественная война 1941-1945 : энциклопедия / гл. ред. М. М. Козлов ; редкол. : Ю. Я. Барабаш и др. – М. : Советская энциклопедия, 1985. – 832 с. : ил.

3. Города – герои Великой Отечественной войны : атлас / редкол. : И. А. Кутузов и др. – М. : Главное управление геодезии и картографии при Совете Министров СССР, 1985. – 84 с.

3. Куманев Г. А. 1941 – 1945 : краткая история, документы, фотографии / Г. А. Куманев. – М. : Политиздат, 1982. – 238 с. : ил. – (Страна советов от Октября до наших дней).

4. Україна в полум'ї війни 1941-1945 / редкол. : П. Панченко (голова) та ін. – К. : Україна, 2005. – 560 с. : іл. – ISBN 966-524-220-2

Підготувала: Людмила Ільницька – бібліограф